

НАЦИОНАЛНЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ НА ИНТЕРНЕТУ

На 69-ом конгресу IFLA-е, Библиографска секција о електронским националним Библиографијама је заседала првог дана. Предавачи су били: Marcelle Beaudiquez из Француске Националне библиотеке, који је говорио о важности националне библиографије у новом свету виртуелних информација; Unni Knutsen из Националне библиотеке Норвешке је говорила о стању електронских националних библиографија; Маја Жумер из Словеније, из Националне и Универзитетске библиотеке у Љубљани, је говорила о водичима за електронске библиографије и Јуна Накала, из Универзитетске библиотеке у Хелсинкију је говорила о будућности електронских националних библиографија.

Електронске националне библиографије су се појавиле касних 80-их. Неопходан услов за њихов настанак је постојање електронских библиографских записа. Пројекат MARC је означио почетак ере електронских библиографских записа пре скоро 40 година. Први електронски записи су се користили за лакшу продукцију националних библиографија у штампаној форми. Први записи су на магнетним тракама, које су библиотеке размењивале међусобно, затим су се појавиле на CD-ROM-у а после појаве светске рачунарске мреже, прелазе у online приступ.

Корисници националних библиографија су:

- библиотекари који врше набавку
- каталогизатори
- информатори
- крајњи корисници.

Сви ови корисници имају различите потребе у односу на функцију, приступ и испис. Потребно је урадити добра упутства за коришћење, јер су потребе свих ових корисника националних библиографија веома различите.

Постојање разлике између националне библиографије и библиотечног каталога је у томе што је основна функција националне библиографије приказ националне издавачке продукције, а библиотечки каталог треба да информише корисника о фонду неке библиотеке. У електронској ери ове разлике се занемарују, јер је националне користити записе из националне библиографије за израду библиотечног каталога, уместо да се рад дуплира.

Националне библиографије данас

Националне библи-

NATIONAL BIBLIOGRAPHIES ON THE INTERNET

On the 69th IFLA Congress Section for Bibliography had a session on Electronic National Bibliographies on the first day. The speakers were: Marcelle Beaudiquez from the National library of France, who spoke on continuous importance of national bibliographies in the new virtual format of information, Unni Knutsen from the Norwegian National Library, who spoke about the state of art of the electronic national bibliographies, Maja Žumer from the National and University Library in Ljubljana, who spoke about guidelines for electronic bibliographies and Juha Hakala from Helsinki University Library who spoke about the future role of electronic national bibliographies.

Electronic national bibliographies have been around since late 80's. The necessary condition for their appearance is existence of electronic bibliographic records. Project MARC can be seen as the beginning of widespread use of bibliographic records almost 40 years ago. At first electronic records were used to facilitate the production of national bibliographies in printed form. At first electronic records were on magnetic tapes, which were exchanged between libraries, then on CD-ROM and after the establishment of computer networks and World Wide Web they are online.

Users of national bibliographies are:

- Acquisition librarians
- Cataloguers
- Reference librarians
- End-user.

All those users have different needs regarding function, access, indexes and output. Because of that it is necessary for a national bibliography to fulfill all those needs and to have user-friendly interfaces and good guidelines for use.

There are differences between national bibliographies and library catalogs because the main function of a national bibliography is to register the national production and the main function of a library catalog is to inform the user about the library collection. In electronic age those differences are neglected because it is more rational to use records for the national bibliography also in library catalogs, instead of work duplication.

National bibliographies today

National bibliographies in the context of universal bibliographic control in the 21st

Address @ http://www.nbs.bg.ac.yu/

Српски ћирилица	Народна библиотека Србије			Тражи	
Српски латиница	Приступна страна Контакт Мапа сајта				
О нама	Светски дан књиге	Препоручујемо књиге из фонда НБС	Гласник Народне библиотеке Србије	Вести	
Каталози/Извори				Обележен 6. април	
Збирке				Из штампе изашло пет серија текуће Библиографије Србије за 2003. годину у десет свезаника	
Инфо за кориснике				Препоручујемо књиге из фонда НБС	
За библиотекаре				Заштита и чување е-публикација у Народној	
Издања				Пречице	
Дешавања				"Српско небо и спрске земље"	
Инфо за издаваче		Библиотечно друштво Србије, Панчево, 27. 05. 2004.	Bibliodyssey 2003-2006	"Каталог књига 1868-1972"	
Међународна сарадња				"Узајамни е-каталог	
НБС				Књига дана/архива	
КобСООН	Слободан приступ ISSN ONLINE бази података	Библиотекарски термилошки речник	Ранг листа издавача	10.05.2004. Милош Комадина <i>Нешто с ангелима</i>	

ографије, у контексту универзалне библиографске контроле и обавезног примерка, у 21. веку осим физички постојећих ентитета (књиге, часописи, носачи звука и слике...) треба да обухвате и електронске изворе информација на интернету (веб странице, базе података, електронске публикације...). Задњих година се интернет страница сматра делом националне баштине, који треба да се прикупља, идентификује, чува и користи, а тај задатак припада националним библиотекама.

Према подацима из прегледа урађеног 2001. године, 75% националних библиографија постоје и у штампаном облику а остале имају само CD-ROM или online верзију. Већина националних библиографских агенција планира да до 2006. буде у online верзији, зато што ће им остварење тог циља омогућити да буду приступачне у целом свету.

Требало би јасно разграничити на веб страницама националних библиотека који линкови воде до базе података националне библиографије а који воде само до каталога библиотека. Треба решити проблем стандардизације и архивирања електронских националних библиографија.

Универзална библиографска контрола је заснована на принципу националне одговорности за националну продукцију. Овај принцип је непреносив у виртуални свет као што је Интернет где не постоје границе и где је само у једном делу случајева могуће одредити земљу порекла преко њеног националног домена (.fr, .uk, .fr etc.). Установљени принцип исцрпности универзалне библиографске контроле мора бити сведен на "разумну" меру будући да се веб странице мењају сваког дана, понекад и више пута. Стандардни библиографски опис је неприменљив за динамичке ентитете као што су веб странице. Зато су у области интернет сајтова националне библиографије селективне. Важно је споменути да је национална библиографија веб страница без линкова бескорисна, јер корисници могу да их пронађу уз помоћ машина за претраживање.

Текуће националне библиографије су засноване на обавезном примерку и препорука је да националне библиографије садрже све оно што је смештено у националној библиотеци. За традиционална документа универзални стандардни опис за сваку јединицу представља идентификациону карту документа. У случају веб странице сматра се да је свака веб страница "библиографска јединица" целина за себе, и као таква само као целина, а не по деловима садржаја које обухвата, може бити идентификована са физичком јединицом. Национална библиотека може да смести веб страницу на сервер и да опише њен садржај у датом тренутку, али не може да опише њену динамичку природу. Тако задатак законског прикупљања и архивирања веб страница можемо сумирати на следећи начин:

- прикупљање веб страница је добровољна активност националних библиотека

century should include not just physically existing entities (books, journals, sound or picture carriers) but also electronic information resources on the web (websites, databases, electronic publications). For several years now the content of Internet sites is considered an element belonging to national memory which should be collected, identified, conserved and communicated, and that this task belongs to national libraries.

According to the data from a survey performed in 2001, 75% of national bibliographies exist both in printed and in electronic form and the rest have only CD-ROM or online. Most of the national bibliographic agencies plan to go online version before year 2006, because that is the way the can be accessed through the world. The problem that arose is that it would be highly recommended to split on the websites of national libraries links leading to national libraries and to catalogs of the national library. There is also unresolved problem of standardization and archiving of electronic national bibliographies.

Universal bibliographic control is based on the principle of national responsibility in the matter of collection and inventory. This principle is not possible to transpose in the virtual world like Internet whose field of distribution has no borders and only in a part of cases it is possible to determine the country of origin through country domains (.yu, .uk, .fr etc.). The universal bibliographic control is also largely founded on the principle of exhaustiveness, but with the websites it is a race without end, since many of them are changing every day, sometimes more then once. Standard bibliographic description can not be applied to such dynamic entities. That is why the collection of Internet sites for national bibliography must be selective. It is also important to mention that national bibliography with websites without links is useless for the users, who can find those websites with the help of search engines.

The current national bibliographies are established on the basis of depot legal laws and the recommendation is to describe in the bibliography all that has been deposited in the national library. For traditional documents universal standardized description for a bibliographic unit serves as an identity card of a document. With the websites the idea of "bibliographic unity" seems to be reserved for the whole site, and it is the site itself, not its parts, that can be identified as a closest equivalent to the identification of the physical unity. The national library can keep a website in an electronic depot and describe it as it was in the moment of description and archiving, but could not describe its dynamic nature. So the tasks tied to depot legal of websites can be summarized on the following way:

- Collection of websites is a voluntary activity of the national libraries

- проблем архивирања и техничких средстава за то је нераздвојан од стварања електронске збирке библиотеке
- треба очувати и све линкове на стварно постојеће изворе информација.

Идентификација веб страница повлачи за собом многа питања, као на пример, како сакупљати оне документе који се појављују само online, како одредити који документи су део националне меморије, правне и техничке тешкоће стварања обавезног депозита електронских публикација и његовог коришћења. Решења која националне библиотеке могу применити су:

- ако је селекција веб страница дефинисана и нема их много, могу бити обрађене по правилима ISBD
- ако се обрађује много страница може се користити библиографски опис тј. метаподаци типа Dublin Core или DOI
- ако постане немогуће ручно обрадити све странице које треба архивирати, морају се користити могућности које пружа интернет и процес обраде потпуно аутоматизовати.

Главни принцип што се тиче описа веб странице за националну библиографију на интернету је да обухвата национални домен (као на пр. [yu](#), [fr.](#), [.uk](#)), идентификује креатора веб странице, индексира документе и повезује их са националним базама података аутора и корпоративних аутора уз перманентно ажурирање података.

Закључено је да националне библиографије у електронском облику на интернету морају да задовољавају следеће:

- да садрже библиографски опис као за традиционалне документе
- да садрже ажурне описе и линкове до обрађених интернет садржаја
- морају бити online доступне и прерасти у виртуелне ретроспективне националне библиографије
- IFLA мора активно радити на успостављању система универзалне библиографске контроле прилагођеног новом електронском добу.

Водич за израду електронских националних библиографија мора садржати:

- Дефиницију основних функција (листање, претраживање преузимање резултата)
- Поља за претраживање
- Контролу ауторства
- Једноставан дизајн интерфејса и приказа резултата

- Problems concerning archiving and technical means for that is inseparable from the collection building
- All links to really existing electronic information resources should be preserved.

Websites identification poses a lot of questions, for example how to collect documents which exist only online, how to determine which are par of the national memory and how to resolve legal and technical difficulties of creation and use of depot legal of electronic resources. There are different solutions that national libraries can use:

- If there is clearly defined selection of websites and not too many of them, they can be recorded according to ISBD rules
- If there are many websites than bibliographic description or metadata can be created according to Dublin Core or DOI
- If it is not possible to describe manually all pages that should be archived, than Internet and automatic description should be used.

Main principles concerning website description for national bibliographies on the internet should include national domain (for example [.yu](#), [.fr.](#), [.uk](#)), identify the creator of that website, index documents and linking to national databases of authors and corporate authors and permanent bringing the data up-to-date.

It was concluded that national bibliographies on Internet should:

- Have the bibliographical description of traditional documents
- Up-to-date descriptions and links to described Internet content
- Be accessible online and grow to become virtual retrospective national bibliographies
- IFLA must actively participate in the establishment of the system of universal bibliographic control adapted to new electronic age.

Guidelines for producing electronic national bibliographies must include:

- Definitions of main functions (browsing, searching, and taking over the results)
- Search fields
- Authority control
- Simple design of interfaces and results display
- Standards

- Multilingual support
- Protocols for data exchange (Z39.50, ZING)
- Direct access to digital objects.

There are some problems concerning the exchange of electronic bibliographic records. That is the result of using different MARC standards by different national bibliographies, so conversion tables are necessary. MARC formats often use different set of characters, so it is necessary to provide that all library programs support UNICODE. Since Library of Congress is using MARC21 (MARC for the 21st century) it can be expected that it will be spreading further. Different protocols for data exchange support different terms for searching and standard sets, and that should be unified. Library of Congress developed protocol ZING, meaning Z39.50 International next generation. ZING will take Z39.50 to the Web. If national bibliography databases were available via ZING it would be easier for publishers and other organizations like archives and museums to connect their systems into the national bibliography. The records from national bibliographies should be available in XML

The screenshot shows the British Library website with the following elements:

- Address bar:** <http://www.bl.uk/>
- Header:** THE BRITISH LIBRARY The world's knowledge
- Navigation:** About us | Collections | Catalogues | Services | What's new | Contact us
- Go to section:**
 - Services for researchers: Whether you use our reading rooms or do your work elsewhere
 - Services for business: Our expertise and secure electronic delivery system can help you
 - Services for library and information professionals: Including archivists and curators
 - Something for everyone: Exhibitions, events, Collect Britain, resources for learning
- What's new section:**
 - The Silk Road:** Celebrate the Silk Road. Special exhibition now open. [view the exhibition](#)
 - Now open for business:** Business & Intellectual Property Centre
 - Asian business and creativity:** Join our lively panel discussions
 - Reading room maintenance:** Closures 26-29 June 2004
- Site search:** Search bar with 'GO' button, 'Advanced site search', 'Search our catalogues', 'Online Bookshop', and 'Turn the pages of our great books'.
- Quick links:**
 - [Support us](#): We need and value your help
 - [Press Room](#): Information for journalists
 - [Job vacancies](#): Work for us in London or Yorkshire
- Footer:** About us | Collections | Catalogues | Services | What's on | News | Contact us

- Стандарде
- Подршку за више језика
- Протокол за размену података (Z39.50, ZING)
- Директан приступ дигиталним објектима.

Постоје и неки проблеми при размени електронских библиографских записа. То је резултат различитог коришћења MARC стандарда за националне библиографије, те су стога таблице за конверзију неопходне. MARC формати користе различите сетове слова, те је потребно да сви библиотечки системи подржавају UNICODE. Будући да Конгресна библиотека користи MARC 21 (MARC за 21. век) можемо очекивати да ће се тај стандард даље ширити. Различити протоколи подржавају различите термине за претраживање и сетове стандарда, што треба уједначити. Конгресна библиотека је развила протокол ZING, настао као Z39.50 за будуће генерације. ZING ће заменити Z39.50 на вебу. Уколико базе националних библиографија буду претраживе преко ZING-а, њихово објављивање ће бити лако организовати преко линка архива и музеја прикључених на систем у оквиру националне библиографије. Запис у националној библиографији би био претражив у XML-у преко ZING-а као и преко протокола за прикупљање метаподатака из Покрета за Отворене Архиве.

Националне библиографије су изграђене уз коришћење интегралног библиотечког система и са техничке тачке гледишта оне су исто тако базе података. Линкови на изворе на светској мрежи се обично уносе у поље 856 у MARC запису. Да би се избегло ручно уношење промена у запису сваки пут код промена URL-а, треба обавезно имплементирати OpenURL. Линкови и информације о лиценцама за приступ треба да се чувају у бази података за разрешавање Open URL адреса, а не у националној библиографији. Будуће националне библиографије би укључивале и традиционални библиотечки електронски каталог и систем за разрешавање URL адреса, а са становишта корисника ове две апликације омогућавају јединствен сервис, обезбеђујући динамичке линкове до електронских садржаја.

Будућност електронских националних библиографија је такође разматрана и јасно је да ће међународна сарадња у изради електронских централних каталога бити све шире распрострањена, као што је то сада у случају Скандинавије и неких других делова света.

syntax via ZING and possibly via the Open Archives Initiative harvesting protocol.

National bibliographies are built using an integrated library system and from technical point of view they are indeed just databases. Links to Web resources are usually included in tag 856 of MARC record. To avoid manual changing of records every time URL changes, it is necessary to implement OpenURL. Link and license information should be stored in OpenURL resolver database, not in national bibliography. Future national bibliographies will include both traditional library electronic catalogs and system for determination and resolving of URL addresses and from the users point of view these two applications enable a single service, providing dynamic links to electronic content.

Future of electronic national bibliographies was also discussed, and it is obvious that the international cooperation on building electronic union catalogs is going to be widely spreading as it is now the case of Scandinavia and some other parts of the world.